

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

Br:

Podgorica, 19. decembar 2011. godine

PREDMET: Informacija o realizaciji aktivnosti iz Akcinog plana za sprovođenje Strategije o saradnji sa dijasporom za period 2011-2014 godine

Vlada Crne Gore usvojila je, 16. decembra 2010. godine, Strategiju o saradnji sa dijasporom, u skladu sa obavezom države da štiti prava svojih državljana u inostranstvu i unapređuje njihovu komunikaciju sa Crnom Gorom.

Osnovno polazište Strategije o saradnji sa dijasporom proizilazi iz obaveze države da u skladu sa relevantnim zakonskim rješenjima i međunarodnim konvencijama štiti prava svojih državljana u inostranstvu, unapređuje odnose i komunikaciju iseljenika sa matičnom državom, pruža materijalnu i stručnu pomoć na planu očuvanja i njegovanja jezika, kulture i tradicije, a time da jača nacionalni i državni identitet.

Pod pojmom „dijaspore Crne Gore“ odnosno „crnogorsko iseljeništvo“ podrazumijevaju se državljani Crne Gore koji žive u inostranstvu i sva ona lica koja Crnu Goru doživljavaju kao svoju matičnu državu; koji se sa Crnom Gorom identifikuju u državnom, kulturološkom i civilizacijskom smislu, bez obzira na to da li imaju državljanstvo Crne Gore ili ne, da li su pripadnici svih generacija iseljenika, da li žive u regionu, širem okruženju ili u prekomorskim zemljama; a koji se zalažu za očuvanje Crne Gore kao demokratske i građanske države, za jačanje crnogorskog državnog identiteta, pripadnosti državi Crnoj Gori, te za kreativno obnavljanje njenih prirodnih, društvenih i duhovnih vrijednosti u sadašnjosti i budućnosti.

Navedena strategija je logičan nastavak angažovanja i aktivnosti koje Vlada Crne Gore preduzima nakon obnove državnosti na stvaranju najpogodnijih vidova i mehanizama saradnje sa iseljeništvom. Takođe, cilj Strategije je da se uspostavi pravni i institucionalni okvir za saradnju sa dijasporom radi realizacije aktivnosti koje su od značaja i za maticu i za dijasporu.

Usvajanjem Strategije o saradnji sa dijasporom pratilo je usvajanje Akcionog plana realizacije Strategije o saradnji sa dijasporom za period 2011-2014. godine, koji predviđa niz aktivnosti koje Vlada mora ispuniti u saradnji sa pripadnicima dijaspore.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, u saradnji sa Centrom za iseljenike, pristupilo je realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana za

sprovođenje Strategije o saradnji sa dijasporom, među kojima se kao osnovni zadatak ističe projekat transformacije Centra za iseljenike u Vladinu Agenciju/Kancelariju. Nakon izvršenih konsultacija, koristeći komparativne primjere visoko migratornih zemalja sa dužim iskustvom u razvoju odnosa sa dijasporom, Centar za Iseljenike Crne Gore dostavio je nacrt predloga transformacije koji sadrži normativno pravni okvir, nadležnosti te unutrašnju organizaciju buduće Kancelarije/Agencije za Dijasporu. Zbog važnosti pitanja za buduće odnose sa dijasporom, te neophodnosti da buduća Kancelarija/Agencija za dijasporu zauzme što je moguće aktivniju ulogu u radu sa svim generacijama dijaspore, posebna pažnja poklonjena je redefinisaniu unutrašnje organizacije te nadležnosti koje će omogućiti kontinuirani rad na prikupljanju podataka o svim generacijama emigranata iz Crne Gore u svijetu. Definisanje konačnog predloga transformacije Centra za Iseljenike Crne Gore u buduću Kancelariju/Agenciju za dijasporu biće obavljeno do kraja I kvartala 2012 godine.

U protekloj godini Ministarstvo je intenzivno radilo na formiranju baze podataka o poslovnim ljudima našeg porijekla, ekspertima i prepoznatim stručnjacima na univerzitetima, te sada raspolaže podacima koji predstavljaju osnovu za formiranje navedene baze.

Takođe, izvršili smo Analizu aktuelne regulative zemalja prijema kojom se uređuju pojedina pitanja koja se tiču jezika, tradicije, oblika organizovanja dijaspore i sistema podrške u tom pravcu i započeli izradu jedinstvene baze podataka o iseljenicima i njihovim organizacijama.

Vodeći se postulatima da su veze, odnosi i saradnja sa dijasporom neodvojivi dio unutrašnjeg razvoja, kao i procesa regionalnih, evropskih i evroatlanskih integracija Crne Gore, svjesni da dijaspora predstavlja prirodnu, društvenu i kulturnu vezu sa inostranstvom i veoma značajan faktor u promociji i međunarodnoj afirmaciji modernog crnogorskog društva, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija izvršilo je analizu dosadašnjeg projekta "Škole jezika i kulture Crne Gore", kako bi unaprijedili sadržaj i kvalitet škole i povećali masivnost djece koja je pohađaju.

U cilju očuvanja i njegovanja jezika, kulture i tradicije Ministarstvo je bilo veoma aktivno u organizovanju kurseva jezika i očuvanja identiteta crnogorske tradicije i kulture. Naime, rad na objavljivanju udžbenika za dopunsku nastavu je okončan, udžbenici su rađeni po posebnim programima dopunske nastave odobrenim od strane Savjeta za opšte obrazovanje u martu prošle godine, a svojim fleksibilnim pristupom prilagođeni su različitim nivoima znanja, pa imaju upotrebnu vrijednost kako za Ljetnju školu, tako i za dopunsku nastavu koju organizuju neka od udruženja iseljenika u inostranstvu. Nastavni planovi i programi kao i sami priručnici predstavljaju zvanične udžbenike za ovu vrstu dopuskog obrazovanja. (Crnogorski jezik; Crnogorska književnost; Geografija, istorija baština i muzika). Jedan broj udžbenika već je dostavljen udruženjima dijaspore iz Crne Gore širom svijeta.

Tokom protekle godine organizovano je nekoliko kurseva crnogorskog jezika, na različitim krajevima svijeta. Naime, u periodu od 20. do 30. jula 2011. godine, održana je peta po redu Ljetnja škola jezika i kulture Crne Gore, koju je

pohađalo 60 polaznika iz 15 zemalja: Italije, Holandije, Rusije, Albanije, Srbije, Belgije, Luksemburga, Mađarske, Makedonije, SAD, Turske, Francuske, Velike Britanije, Bosne i Hercegovine i Španije. Dalje, u gradu Roke Seanz Penja u Provinciji Ćako, gdje živi veliki broj naše dijaspor, održan prvi kurs crnogorskog jezika u Republici Argentini koji je trajao 30 dana, a pohađalo ga je oko 60 polaznika različite starosne dobi. Kurs je organizovan u saradnji sa Ministarstvom Prosvjete i sporta, te Počasnog konzulata Crne Gore u Roke Seanz Penji, Republika Argentina, a predavač je bila doktorant Crnogorskoj jezika na Univerzitetu Sorbona u Parizu, Tanja Sekulić. Takođe, kursevi crnogorskog jezika održani su u Republici Albaniji – Skadru, Republici Francuskoj – Parizu, Republici Srbiji – Lovćencu, kao i u Luksemburgu.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija smatra da je obaveza države, da u skladu sa relevantnim zakonskim rješenjima štiti prava svojih građana u inostranstvu, razvija i unapređuje odnose crnogorskih iseljenika sa maticom i pruža pomoć crnogorskom iseljentištvu, u cilju očuvanja i jačanja njegovog državnog, nacionalnog, kulturnog i jezičkog identiteta. Navedeno ukazuje na potrebu da se saradnji sa dijasporom pristupi proaktivno i odgovorno, ali i multidisciplinarno. U vezi sa navedenim, Strategijom za saradnju sa dijasporom, odnosno Akcionim planom za sprovođenje strategije predviđeno je donošenje odgovarajućeg pravnog akta, odnosno Zakona o dijaspori, i niza podzakonskih akata, koji će predstavljati normativni okvir za dalju saradnju. U cilju izrade Zakona o dijaspori pristupili smo izradi analize komparativnih iskustava koji bi omogućili pravljenje najoptimalnijeg mogućeg modela primjenjivog u Crnoj Gori i potrebama daljeg razvoja odnosa na relaciji matična država - dijaspora. Nakon višestrukog sagledavanja uporednih primjera u zemljama koje imaju dugu tradiciju razvoja odnosa sa dijasporom, te izuzetno dobro razvijene mehanizme saradnje, došli smo do zaključka da pitanje odnosa na relaciji matična država - dijaspora najčešće nije regulisano posebnim aktima, već je postavljeno kroz gotovo sve nivoe društva. Navedena iskustva navode na dilemu da bi donošenjem zakona o dijaspori mogli ograničiti odnose između Crne Gore i dijaspor, te da bi zakonsko regulisanje moglo dovesti do ograničavanja društvene sveobuhvatnosti koje mora biti prisutno u oblasti razvoja odnosa, te saradnje sa dijasporom. Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija će do kraja II kvartala 2012. godine, definisati konačan stav o potrebi donošenja zakona.

U skladu sa Strategijom, cilj Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija je da se u svim zemljama, u kojima postoje udruženja predstavnika dijaspor iz Crne Gore, formiraju krovne organizacije koje će imati za cilj objedinjavanje organizacija koje zastupaju interese Crne Gore i jačanja bilateralnih odnosa između dvije zemlje. Prvi u nizu potpisanih sporazuma koji to omogućavaju je Sporazum o formiranju Saveza Crnogorske Dijaspore Kosova (SCDK), koje su potpisali predstavnici udruženja dijaspor Crne Gore na Kosovu: NVO „Udruženje Crnogoraca Kosova“, NVO Udruženje Crnogoraca Kosova „Matica“ i NVO Udruženje Crnogoraca Kosova „Lovćen“. Sporazum je verifikovan od strane Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija planira da, u saradnji sa Centrom za iseljenike, tokom sljedeće godine pristupi nizu aktivnosti u oblasti: očuvanja i njegovanja jezika, kulture i tradicije; afirmaciji i jačanja državnog identiteta i pripadnosti državi Crnoj Gori; jačanju i intenziviranju međusobne komunikacije sa dijasporom; unapređivanju privrednog partnerstva matice sa dijasporom; saradnje u oblasti nauke i obrazovanja; Stvaranja sistematskih pogodnosti i olakšica za povratnike; zaštiti statusnih prava i položaja iseljenika; podrške sportskim aktivnostima i povezivanja dijaspore kao aktivnog sudionika društveno-ekonomskih prilika.

S obzirom na globalnu finansijsku krizu, koja nije zaobišla ni Crnu Goru ali ni pripadnike dijaspore, činjenicu da budžetom Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija za 2011. godinu nijesu predviđena novčana sredstva za saradnju sa dijasporom, da je u decembru mjesecu protekle godine došlo do je do fuzije Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva za evropske integracije u jedinstveno ministarstvo, što je dodatno odgodilo usvajanje Akta o sistematizaciji i organizaciji ovog Ministarstva, što je prvi u nizu preduslova za formiranje Direkcije za dijasporu, kao i da je sistemom rotacije u diplomatsko-konzularnim predstavništvima mjesto direktora Direkcije za dijasporu bilo upražnjeno nekoliko mjeseci, smatramo da je Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, zajedno sa Centrom za iseljenike i ostalim državnim organima, u datim okolnostima, ostvarilo napredak u približavanju Crne Gore dijaspori, ali i približavanju dijaspore Crnoj Gori.